

- Nulovú hypotézu H_0 zamietame na hladine významnosti α , ak $U < U_\alpha$, kde U_α je tabuľková kritická hodnota. V tabuľkách dvojitýberového Wilcoxonovho testu zistíme pre hodnoty $m = 12$ a $k = 9$ (prvá hodnota je podľa dohody vždy väčšia alebo rovná druhej hodnote) a hladinu významnosti $\alpha = 0,05$ kritickú hodnotu $U_\alpha = 26$.
- Pretože $U = 29 > U_\alpha = 26$, tak nulovú hypotézu nemôžeme zamietnuť. So spoľahlivosťou 95 % môžeme tvrdiť, že medzi účinnosťou sledovaných výchovných metód nie je štatisticky významný rozdiel.

Teraz ukážeme ešte veľmi jednoduchý spôsob riešenia tejto úlohy pomocou MATLABu a jeho príkazu $[p, h] = \text{ranksum}(x, y, \alpha)$.

```
x=[5,8,3,2,4,5,1,10,4,6,8,9];y=[5,6,8,7,10,10,6,8,8];  
[p,h]=ranksum(x,y,0.05)
```

Výstup z MATLABu: $p = 0.0784$ $h = 0$

Výsledok $h = 0$ hovorí, že nulovú hypotézu nezamietame na hladine významnosti $\alpha = 0,05$. Rovnaký záver dostaneme aj na základe p -hodnoty, pretože $p = 0,0784 > \alpha = 0,05$.

Úlohy:

6.1. Hodnoty priemerných plátov [€] v niektorých krajinách európskej únie sú nasledujúce: 3880, 3222, 2951, 2935, 2873, 2801, 2799, 2412, 2346, 1775, 1710, 1617, 1381, 1344, 1253, 678. Na hladine významnosti $\alpha = 0,05$ testujte pomocou znamienkového testu hypotézu $H_0 : \tilde{x} = 2300$ proti $H_1 : \tilde{x} \neq 2300$.

Výsledok: $Z = \min(Z^+, Z^-) = \min(9, 7) = 7$, $Z \in (k_1, k_2) = (3; 13) \Rightarrow H_0$.

6.2. U ôsmych osôb bol zmeraný systolický krvný tlak [mmHg] pred pokusom a po pokuse. Vstupné údaje sú v nasledujúcej tabuľke:

Osoba	1	2	3	4	5	6	7	8
Tlak pred pokusom	130	185	162	136	147	181	138	139
Tlak po pokuse	139	190	175	135	155	175	158	149

Na hladine významnosti $\alpha = 0,05$ zistite pomocou znamienkového testu či pravdepodobnosť zvýšenia systolického krvného tlaku počas pokusu je rovnaká ako pravdepodobnosť jeho poklesu.

Výsledok: $H_0 : \tilde{x}_d = 0$, t. j. rozdiely krvného tlaku pred pokusom a po ňom majú symetrické rozdelenie okolo nuly, $H_1 : \tilde{x}_d \neq 0$; $Z = \min(Z^+, Z^-) = \min(2, 6) = 2$, $Z \in (0; 8) \Rightarrow H_0$. Nepreukázalo sa, že pokus má systematický vplyv na zmenu systolického krvného tlaku.

6.3. Desiat ľudí držalo špeciálnu diétu. Po troch týždňoch diéty sa zmenila hmotnosť [kg] tak, ako je uvedené v tabuľke:

Osoba	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Hmotnosť pred diétou	68	80	92	81	70	79	78	66	57	76
Hmotnosť po diéte	60	84	87	79	74	71	72	67	57	60

Na hladine významnosti $\alpha = 0,05$ zistite pomocou znamienkového testu či špeciálna diéta mala vplyv na hmotnosť sledovaných osôb.

Výsledok: $H_0 : \tilde{x}_d = 0$, t. j. rozdiely hmotnosti pred diétou a po nej majú symetrické rozdelenie okolo nuly, $H_1 : \tilde{x}_d \neq 0$; $Z = \min(Z^+, Z^-) = \min(6, 3) = 3$, $Z \in (1; 8) \Rightarrow H_0$. Teda špeciálna diéta nemala systematický vplyv na zmenu hmotnosti sledovaných osôb.

6.4. Uchádzači o štúdium absolvovali IQ-test. V tabuľke sú uvedené výsledky tohto testu v kontrolnej skupine chlapcov (x_i) a dievčat (y_i):

x_i	113	115	109	100	107	97	118	135	125
y_i	107	131	128	118	111	114	112	102	—

Na hladine významnosti $\alpha = 0,05$ otestujte pomocou dvojvýberového Wilcoxonovho testu či existuje štatisticky významný rozdiel v inteligencii medzi pohlaviami.

Výsledok: $H_0 : F = G$ proti $H_1 : F \neq G$, kde F a G sú distribučné funkcie 1. a 2. výberu; $S_x = 77$, $S_y = 76$, $U = \min(40, 32) = 32$, $U_\alpha = 15$, $U > U_\alpha \Rightarrow H_0$. Rozdiel v inteligencii medzi pohlaviami sa nepreukázal.

6.5. Zisťoval sa vplyv dvoch katalyzátorov na konverziu plynu. Pre 1. katalyzátor sa dosiahli nasledujúce výsledky [%]: 24,1; 22,8; 24,4; 24,7; 23,9. Výsledky pre 2. katalyzátor [%]: 23,2; 24,5; 24,1; 25,1; 22,6; 24,2; 24,0. Zistite či existuje štatisticky významný rozdiel vo vplyve týchto dvoch katalyzátorov na konverziu plynu. Aplikujte dvojvýberový Wilcoxonov test na hladine významnosti $\alpha = 0,05$.

Výsledok: $H_0 : F = G$ proti $H_1 : F \neq G$, kde F a G sú distribučné funkcie 1. a 2. výberu; $S_x = 32,5$; $S_y = 45,5$; $U = \min(17,5; 17,5) = 17,5$; $U_\alpha = 5$, $U > U_\alpha \Rightarrow H_0$. Rozdiel vo vplyve týchto dvoch katalyzátorov na konverziu plynu sa nepreukázal.

6.6. Máme dva výberové súbory nameraných údajov rozmeru odliatku [mm]. Prvý výberový súbor: 3,7; 3,6; 4,0; 3,8; 4,0; 3,2; 3,7; 4,0; 3,5; 4,1. Druhý výberový súbor: 3,9; 4,6; 3,9; 4,9; 4,7; 3,7; 4,8; 5,5. Na hladine významnosti $\alpha = 0,05$ otestujte pomocou dvojvýberového Wilcoxonovho testu či existuje štatisticky významný rozdiel medzi rozmermi odliatkov uvedených výberových súborov.

Výsledok: $H_0 : F = G$ proti $H_1 : F \neq G$, kde F a G sú distribučné funkcie 1. a 2. výberu; $S_x = 69$, $S_y = 102$, $U = \min(66; 14) = 14$, $U_\alpha = 17$, $U < U_\alpha \Rightarrow H_1$. Medzi rozmermi odliatkov uvedených výberových súborov je štatisticky významný rozdiel.

6.7. Na základe údajov z úlohy 5.7. zistite či je štatisticky významný rozdiel v kvalite oboch dodávok. Aplikujte dvojvýberový Wilcoxonov test na hladine významnosti $\alpha = 0,05$.

Výsledok: $H_0 : F = G$ proti $H_1 : F \neq G$, kde F a G sú distribučné funkcie 1. a 2. výberu; $S_x = 196,5$; $S_y = 103,5$; $U = \min(58,5; 76,5) = 58,5$; $U_\alpha = 34$; $U > U_\alpha \Rightarrow H_0$. Rozdiel v kvalite oboch dodávok sa nepreukázal.